

ברכת האילנות

מצווה מעשית לחדוש הקרקע בין עם ישראל לטבע

השנה, שנת השמיטה, שבה אנו שומטים את הקרקע - לא נוטעים ולא זורעים. יש מקום לדש מיחוד על ברכת האילנות, המחזקת בלבנו את אהבת ארצנו והכרת הטוב. זהה הzdמנות נפלאה לצאת עם בני המשפה והקהליה לחצרות, למטעים או לגינות הקהילתיות בערים, להנחות מפריחת האביב של עצים הפורי והונוי ולבך ברוב עם את ברכת האילנות על פריחת עצי פירות.

יהי רצון ויתקיים בנו "כי בשמחתה תצאו ובשלום טובלון, הקרים והגבאות פרי בחודש ניסן".

ישראל גלון, משרד החקלאות
עינת קרמר, טבע עברי

להרחבת על תרומות העצים לאדם ולסביבה ועל ההגנה עליהם -
באתר ייחיד פקיד הייעות
www.moag.gov.il/trees
וכן באתר - www.tevavri.org.il

ברכת האילנות שתיקנו חז"ל מעידה על יחסם של חז"ל לטבע, לצומה ולעונת השנה, על התבוננותם העמיקה בתפעות אלו, ועל רצונם שהאדם יוכל חלק מהוויותינו.

בעולםנו המודרני, שבו רבים מאיינו שבויים במוגל העשייה ולא זוכים להווות את עולם הטבע בשגרה, שולחת אותנו ברכת האילנות באופן אקטיבי אל החוץ בקרבת הבית, למצואו שני אילנות מלבלבים, להתבונן בנחת ביופיים, להשתכר מריחם ולהנחות מזרימת החיים הרווחים בהתחדשות מתמדת. היטיב לבטא זאת אמוץ כהן בספריו "עונות השנה":

"הכל מסביב פורה. שטחים ורחבים בארץ מכוסים פרחים מפריחים שונים ואין תמה שהאויר מתרבש ורוחות נודפות מכל עבר, מה ששמשוה לארץ ארצה של ח'ג. יותר מכך עונה נאים העצים באביב, שעיה שהם מוכסים שפע פרחים. ובמיוחד כשההפריחה קודמת ללבלוב, כגון בשקד, ובאפרסק, ובמיושש ובאגס. אין לך מראה חגייג יותר מנוף של אילן הטובל בשפע ציצים זכים מלובן או מגוננים בוורוד. ענפים שהיו עד עתה קפואים וחדרי חיים, מתעטפים פרחים חיים רעננים, צפופים וdochוקים עד אפס מקום..."

"از ירננו כל עצי יער" ברכת האילנות כהזמנה לחווית התחדשות הטבע

"אמר رب יהודה: האי מאן דפיך ביום ניסן [=זה שיוצא ביום ניסן] וחזי אילני דקא מלבלבי [=ורואה אילנות מלבלבים], אומר ברוך שלא חסר בעולמו כלום ובראו בו בריות טובות ואילנות טובות להתגנותה בהן בני אדם". (ברכות מג, ע"ב)

חודש ניסן, חדש החירות, הוא גם "חודש האביב" – חדש שבו הטבע מתחזר לאחר תרדמת החורף ופורח בגוננים מריהיבים ומשובבי לב. בשעה זו, כשהאדם רואה לראשונה עצים פרי בפריחתם, נאמרת "ברכת האילנות" – ברכה המודה לקב"ה על התחדשות עולם הטבע. אנו מודים לה' על בלבול האילנות: על הפרת – השלב הראשון ביצירת הפה, על הבריות הטובות – החרקים הדוגמים להאבקה, על טוב האילנות – המהנים אותנו בפרי, בניו, בקליטת חמץ דו חמוץ, ובצל, ועל היפי – כן, על יופייה של הבריאה המתחדשת מדי שנה ומוחיבת את הלב ואת הנפש. בדברי הרוב עוזי קלכהיים זצ"ל:

"לאחר חורף רטוב וסגררי, אחורי שבחו העבים אחר הגשם, מתייצבת לפניו חמה של ניסן. בזיו פניה המAIRות והמה"יכות ובכונינה החמות והמלטפות, מבשרת לנו על ימי האביב הקרבים ובאים. ולעומתה נענית הארץ ומתחמתה ומווציאה צמחיה, ומתחטפים האילנות בלבושים האביבי הירוק, אחר שהיו מושלכים חשופים כל החורף לקור ולגשםים. ובתרועת אביב עונים האילנות, בפריחות ובריחות הממלאים חללו של עולם. גם אנו כבני אדם זוכים באותה עת לעדנה מיוחדת, ופינו מתמלא שירה בברכת האילנות – ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שלא חסר בעולמו כלום, ובראו בו בריות טובות ואילנות טובות..."

אביב

אריאנה הרן

בקיץ אחד התייערכנו ופישוט זענו – אביב.
תוופותו סקצ'לי פיק'דים בחוץ,
שרשו הכבסים פפקיעשים ברום נקיליה,
אמורו פנק'י השז'ר הקפלבט פטול.

בקיץ התייערכנו ופישוט זענו – אביב?
אננו, הפטתקלים בין העונות הפתוחות,
איש לא שאל אוננו אם עינינו נכוונית לקום את זיה המשכר של
הנשקיון,
אם לבנו כקלט את כל פשפוף הרים הניתר עליינו פתקאים
פישוט, בקי אחד התייערכנו והגה – אביב.

תהילים מזמור קכט

א שיר הפעולות לךך: שמחתי באומרים לי בית ה גן.
ב עמודות הוי ונלינו בשערן ירושלים.
ג ירושלים הבנינה בעיר שחכברה לה נזקנו.
ד שם על שבטים שבטיה עדות לישעאל להודות לשם ה.
ה כי שפה ישבו כסאות למשפט כסאות לביתך.
ו שאלו שלום ירושלים ישלו, אונגן.

ז יהי-שלום בחילך שלוה בארכנוטין.
ח למען אמי ורעי אונבראה נא שלום בך.
ט למען ביתך אל-לקיינו אונקשה טוב לך.

אנא בכח - מיחס ל' נחוניא בן הקנה

אנא בכח. גדלה ימינו. פתרו צורנה:
קבל רנת. ענק. שגבנו. טהנו נורא:
נא גבור. דוריishi חוויך. כבבת שמרם:
ברכם טהרם. חממי צדקתן. תמיד גנלים:
חסין קודש. ברוב טובך. נחל עדתך:
יחיד גאה. לעמך פנה. זורכי קדשך:
שוחחתנו קבל. ושמיע עצקתו. ירע פעלומות:
ואומר בלחש - ברונו, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

*יש שנהגו לאומרה בסדר אחר המובה בסידורים

ברכת אילנות נסח אשכנז:

ברוך אתה ה' א-לקיינו מלך העולם שלא חסר בעולמו דבר
ונברא בו בריות טובות ואילנות טובות להונות בהם בני אדם

ברכת האילנות נוסח ספרדי:

ברוך אתה ה' א-לקיינו מלך העולם שלא חסר בעולמו כלום
ונברא בו בריות טובות ואילנות טובות להונות בהם בני אדם

ואחרי הברכה נהגים לומר בקשה זו:

יהי צzon מלפין ה' אל-לקיינו ואלקי אונתינו, שחתולנו בשמה לארכינו,
ותעתענו בגבולנו, ושם נקדים מצוות תרומות ומעשרות וכל-מצוות החקלאיות
בארכץ אשר הנחלת לאבותינו היא ארץ זבת חלב ודבש, "ארץ גניל קים, ענית
וההמת ליאים בעקבעה ובכרה: ארץ חשה ושעירה וגונת ותאה וופמן, ארץ-זית
שמן ורבש", פאשר צינינו בתונתך על-ידי משה עבנן: אנא ה' למען שמן
הגדול, הגדל חסןך עפנו וקדים לנו את-הצבר אשר הבטהחנו על-ידי משה
עבנן: "ונתני גשימיםם בעפם, ותנה הארץ יובלה ונעט השדה יפן פרי: והשיג
לכם דיש את-בציר ובציר נשיג את-זוע, ואכלתם לחוקם לשבע ויטבתם
לבטו בארכצם": וקדים לנו את-הצבר אשר הבטהחנו על-ידי ישעיה נביאך:
"בימים ההוא היה צמח ה' לצבי ולכבודו, ופי הארץ לנאו ולחפאתך לפליית
ישעאי": ונאמרו: "ובנו בתיים ונשׁבו, וטנו כרמים ואכל פרים": וקדים לנו אשר
הבטחנו על-ידי עמו נביאך: "הנה ימים באם נאם-ה' ונעט חורש בקדצ'
וילך ענבים במלשן קזרע, והטיפו הנהנים עסיס וקל-הגבשות תחתונגה: ושבת'
את-שבות עמי ישראל ובנו עזים נשומות ישבו, ונטנו כוכים ושתו את-יים,
ונשׁנו גנות ואכלו את-פרחים": וקדים לנו אשר הבטהחנו על-ידי יצחק נביאך:
"והרבתי את-פרי קצע וונבנתה השדה, למען אשר לא תקו עוד חרפת רעב
בגומים". ונאמרו: "על-הנחלת עלה על-שפטו מודה ומזה כל-עץ-אכל לא-בבל
על ה' ולא-תְּפִיר לוחשי יבכר כי מימי מון-המקRSSה מה יוציאם, והיה
פרי למאכל ועל ה' לתרופה".

אל-לקיינו ואלקי אונתינו, מלך רחמן רחם עליינו, טוב וטיב הדרש לנו, שובה
עלינו בקומו ורניין, הראננו בלבינו, שמחנו בתוקנו, והשב שכינינו בתקלה, כוננו בית-
מקרא על מכוון, וילום לדוכם, לשדים פעמי גנילו, גניל-שׁעה ושה, כבונב:
כחנים לעבדותם, וילום לדוכם, בשליש פעמי גנילו, גניל-שׁעה ושה, כבונב:
נעלה ונראה ווישתחווה לפניך, גניל-שׁעה ושה, כבונב:
שלוש פעמים ווישתחווה לפניך כל-זוכן את-פני ה' אל-הן בקום אשר ביהר,
בחוג המצות ובחוג השבעות ובחוג הסכונות, ולא יראה את-פני ה' ריקם: איש
כמתנה די, בברכת ה' אל-לקיין אשר גמן-LEN".

וילקן אתה הוא אל-לקיינו מורה על כל-מעשין, בברא ציוון מישן בלבן,
ויבורשים עיר מקשען, כתוב בדרכי קדשך: "מלך ה' לעולם אל-הן ציון
לדור ודור קלויה".

הילים מזמור כת
אם מזמור לךך: הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ונע.

ב הבו לה' כבוד שמנו השתקחו לה' בקדחת-קדש.

ג קול ה' על ה' על ה' על ה' על ה' על-הם רבים.

ד קול ה' בפניהם קול ה' בהקר.

ה קול ה' שבר ארדים וישראל כמו בון-ראמים.

ו נירקדים כמו עגל לבנין וישראל כמו בון-ראמים.

ז קול ה' חצב לגבבות אש.

ח קול ה' יחול מדבר יחל ה' מדבר קדש.

ט קול ה' יחול אל-אילות ויחשף ערמותהיכל כלו אמר כבוד.

י ה' למפלול ישב ה' מילן לעלם.

יא ה' עז לעמו יתנן ה' יברך את עמו בשלום.

הילים מזמור קכו

א שיור הפעולות בשובך את שיבת ציון קינו כהלים.
ב א-ימלא שחוק פינו ולשונו רעה.

כ או יקרו בגוים והקדיל ה' לעשות עם אלה.

ג הנקיל ה' לעשות עמו קינו שלמים.

ד שובה ה' את שביבנו כאפיקים בנבב.

ה הנקלים דקעה ברעה ברכנה נשא אלמתין.

ו קלון ילך ובכה נשא משן-הונע, בא-יבא ברנה נשא אלמתין.

הילים מזמור קמה

א הילו-הה: הילו א-ה' מון-השימים הילו ה' במירומים.
ב הילו ה' כל-מלאכי הילו ה' כל-אכזאו.

ג הילו שמי השדים והלויים הילו ה' כל-אכזאו.

ד הילו שמי השדים והלויים א-שמר מעל השדים.

ה הילו א-שם ה' כי הוא צוח ונבראו.

ו יעמדים לעד לעולם חק-קמן ולא יעדור.

ז הילו את ה' מן-הארץ תנאים וכל-תהומות.

ח אש ובבד שלג וקיטור רוח סערעה עשה דבורה.

ט הילו שמי כל-גבעות עז פרי וכל-אקרים.

י הילו וכל-ההקה רמש צפור נר.

יא מלך-ארץ וכל-לאומים שרדים וכל-שפיטי ארץ.

יב בחורים גם בתולות זקנים עם נערים.

יג הילו את-שם ה' י-משקב שמוי לבדו הוזו על-ארץ ושם.

יד נרums קרו לעמו תהלה לכל חסידיו לבני יישעאל עם קרכו

הילו-הה.